

RAIMON OBIOLS, ENTRE EL DESIG I LA REALITAT

«La utopia em sembla un recurs molt sospitós»

Líder dels socialistes de Catalunya, dissenyador de la proposta federalista que ha estat aprovada en el passat congrés federal del PSOE, Raimon Obiols assegura —sense cap dubte— que els socialistes són nacionalistes.

Josep M. Pasqual i Miquel Porta Perales

—Els secretaris generals dels partits d'esquerra ja no escriuen llibres, però vostè acaba de publicar-ne un —Els futurs imperfectes— quan tot just falten quatre mesos per les eleccions autonòmiques.

—Que el llibre hagi sortit quatre mesos abans de les eleccions és una cosa purament casual, el llibre va ser escrit aquest estiu. És veritat que hi ha un cert buit de literatura política —especialment en aquest país—, però jo veig que en aquest moment a Europa l'esquerra torna a escriure i a publicar bastant... Brandt, Rocard, Kinnock, Hatterley, Glotz han publicat recentment.

—Vostè, i continuem amb el llibre, parla d'un «futur imperfecte», abans l'esquerra ens prometia utopia.

—En el fons, la creença de les esquerres en un futur perfecte no deixava de ser una forma d'adolescència teòrica, i en aquest sentit les coses estan millorant en la mesura que anem a un tipus de pensament més laic, però no més *light*. Jo crec que estem en una fase que conjunturalment es podria caracteritzar per un cert reflux de la cultura política de les esquerres en relació a l'ofensiva neoconservadora. El descrèdit de la retòrica, la valoració de l'individu, l'allunyament de l'opinió popular en relació al discurs tribunicí, etc., em donen peu a pensar en la possibilitat d'una represa de la cultura política de l'esquerra.

—No sé si titllar el seu discurs de desil·lusonat, no sé si es mou entre el pragmatisme i la utopia...

—El meu discurs ni és desil·lusonat ni es mou entre el pragmatisme i la utopia, el meu discurs està entre el desig i la realitat. Refuso tant el pragmatisme com la utopia, jo sóc molt antiutòpic, perquè la utopia em sembla un

recurs molt sospitós.

—Afirma que ens espera un futur imperfecte, refusa la utopia, valora positivament l'individualisme. ¿Sembla que l'esquerra ja no és el que era? ¿Què vol dir avui ser d'esquerres? Hi ha autors, com ara Glucksmann, que afirmen que la línia divisòria dreta/esquerra cada dia està més difuminada.

—Glucksmann, per utilitzar la terminologia que empro en el meu llibre, és un pene- dit, i ja se sap que les persones que deriven cap a posicions moderades a vegades agafen embranzida i no paren.

—Bé, però vostès també s'han tornat moderats.

—Miri, entre l'evolució d'un partit socialista i un maoista del 68 que es converteix en liberal-conservador hi ha una gran diferència, hi ha evolucions i evolucions.

—Abans li havia preguntat què volia dir avui ser d'esquerres.

—Hi ha diversos mètodes per aproximar-se a aquesta pregunta. Si en un míting veus senyores amb abrics de pells, pots pensar que és un míting de dretes, i si veus gent normal i corrent pots pensar que es tracta del míting d'un partit d'esquerres. Una primera aproximació a què és l'esquerra va donada, doncs, per les forces i els sectors socials que li donen suport, que solen ser els més subordinats. Es tracta només d'una aproximació, però penso que és un factor important. El segon mètode d'aproximació és el dels discriminants històrics, ja que

«Per a mi el nacionalisme és un element de reflexió política molt important».

les forces polítiques no s'improvisen, no sorgeixen del no-res, tenen arrels, vénen d'una certa tradició cultural i política, i aquests són uns elements importants de diferenciació. I després hi ha un tercer criteri, el programa. Ser d'esquerres vol dir tendir a modificar la realitat en el sentit d'expandir la llibertat de l'individu i l'associació lliure dels sectors subordinats dins la societat perquè puguin fer valer els seus interessos enfront dels de les minories privilegiades. Ser d'esquerres també vol dir tirar endavant per una via de transformació social que conduïxi a una més gran llibertat i a una més gran igualtat dels ciutadans.

—Vostè és un militant socialista, però en el seu llibre critica algunes persones del PSOE i alguns aspectes de la seva política.

L'anomenada gente bien que hi ha al PSOE rep una crítica molt dura.

—Sí, la gente bien és aquella gent que s'assimila al comportament i als valors difosos per la premsa del cor, i jo els critico perquè opino que és un fenomen parasitari molt negatiu per a un projecte d'esquer-

ra. De fet, aquesta gent no fa més que provocar una gran confusió en l'opinió pública popular.

—És a dir, que vostè afirma que el fet que hi hagi gente bien al PSOE no significa que tots els socialistes siguin així.

—Evidentment. I no diré que els socialistes som el partit dels pobres, perquè sempre que es diu això es produeix un terrabastall molt gran.

—¿El socialista és el partit dels pobres?

—Electoralment, això és cert, i si es vol tenir un paper polític que sigui fidel a un espai social, s'ha de tenir un comportament que, sense caure en una austeritat espartana, no sigui escandalós.

—Si el Partit Socialista és el partit dels pobres, ¿per què protesten els sindicats? ¿El mateix sindicat socialista —la UGT— també protesta?

—Miri, en les economies occidentals, qualsevol política reformadora que faci abstracció del procés d'internacionalització de l'economia està condemnada al

fracàs. Aquest element condiciona molt, i en aquest context el que ací s'ha fet és d'un gran hiperrealisme, s'ha fet una política d'ajust de l'economia que era imprescindible. Els resultats globals crec que han estat positius: reducció de la inflació, increment de l'estalvi, augment de la inversió, reconversió d'aparells industrials obsolets, etc.

—Ja, però els sindicats i els treballadors sembla que no ho veuen tan clar.

—Home, és que aquesta política ha tingut unes contrapartides negatives en el terreny de la política de rendes i en el de la despesa pública. L'expansió del sector públic social, per exemple, s'ha fet a un ritme menor del que socialment era necessari. Jo crec que —aprofitant el fet que ara l'economia està més sanejada— cal fer una inflexió, cal tractar de compensar aquestes contrapartides negatives a què m'acabo de referir. S'hauria d'anar cap a una política de rendes més favorable als sectors assalariats, i s'hauria de fer una política d'expansió del sector públic en àrees com la sanitat, l'educació, etc. En fi, hauríem de fer una política més socialista, o més social si es vol.

—El seu llibre, per cert, no tracta la qüestió del nacionalisme, ¿pot ser l'esquerra i el nacionalisme no...?

—Això és com l'acudit de l'elefant.
—No el conec.

—Sí, home. Si un alemany ha de fer un llibre sobre els elefants, el titularà *Breu aproximació epistemològica als prolegòmens dels elefants i els paquiderms*; si qui fa el llibre és un francès, el titularà *L'elefant i la moda*; i si és un català, el titularà *L'elefant i la qüestió nacional catalana*. Bé, i bromes a part, el que vull dir és que sembla que sempre estem obligats a parlar d'aquest tema. I, que consti, no vull fugir d'estudi, perquè per a mi el nacionalisme és un element de reflexió política i cultural molt important. El que passa és que també hi ha d'altres temes importants.

—S'acostuma a dir que vostès no creuen gaire en el nacionalisme, que pensen que això és una cosa del segle XIX.

—Aquest no és el meu cas. I demano que no se'm faci un procés d'intencions. Precisament estic preparant un llibre en què el tema prioritari és el del nacionalisme. El tema del nacionalisme no està passat, és més, jo crec que l'esquerra del segle XXI haurà de prestar una atenció preferent als temes d'identitat col·lectiva, i entre ells a la qüestió nacional en general i a les qüestions nacionals no resoltes en particular.

—El nacionalisme és retrògrad..., s'ha dit.

—En absolut. Mai no ho he dit.

—... I que estan enfrontats nacionalisme i progrés...

—No sols no estan enfrontats sinó que les passes endavant en el terreny nacional, a Catalunya, s'han donat sempre en conjuntures a les quals s'han sumat nacionalisme i progrés.

—¿És el nacionalisme de Convergència el que és retrògrad?

—Tampoc no és aquesta la meua anàlisi. Convergència reflecteix el corrent neoliberal i neoconservador que ha estat molt important a tot Europa. I, l'any 1980, va sumar l'oportunitat històrica de poder ocupar per primera vegada, després de mig segle, la institució nacional de Catalunya, i que el seu líder passés a ser president de la Generalitat. Això li ha atorgat una prima de pes simbòlic i sentimental, que ha desequilibrat i descompensat posteriorment el joc d'ofertes polítiques a Catalunya.

—És a dir, que els socialistes són nacionalistes.

—Sense cap dubte.

—Hi ha, però, qui no ho creu del tot.

Per referir-se als nacionalistes del PSC s'acostuma a parlar del «sector obiolista» —així ho fa, per exemple, la revista *Debat Nacionalista*—, senyal que potser hi ha un altre sector que no ho és, de nacionalista.

—Però, Obiols és el primer secretari del PSC, i jo penso que aquest sector és àmpliament majoritari. Som nacionalistes, això està fora de dubtes.

Pel que fa a *Debat Nacionalista*... és una revista que ja m'he mirat. I celebro que alguna cosa d'aquesta publicació pugui semblar interessant... Potser l'article del Villatoro sí que està bé. És una excepció.

—*Alguns dels col·laboradors polítics i intel·lectuals*— de *Debat Nacionalista* deuen tenir alguna cosa a dir...

—Espero que ho diguin. Ja em sembla bé que surtin revistes de pensament polític i aquesta té grans mitjans, però desitjo que la qualitat dels continguts de *Debat Nacionalista* es vagi adequant a la qualitat de la presentació.

—*Reprement el tema anterior. Vostè, amb més de trenta anys lligat al socialisme català, té un passat de lluita nacional innegable...*

—... I un present.

—Però és un fet innegable que, per molt que vostè en sigui primer secretari, el PSC no ha adquirit credibilitat nacionalista...

—Aquest és un fet totalment negable. El nego jo en aquest moment. Tinc els meus dubtes sobre si, sense la victòria socialista i de les altres forces d'esquerra, el 15 de juny de 1977, hauria estat

possible el retorn del president exiliat i el restabliment de la Generalitat.

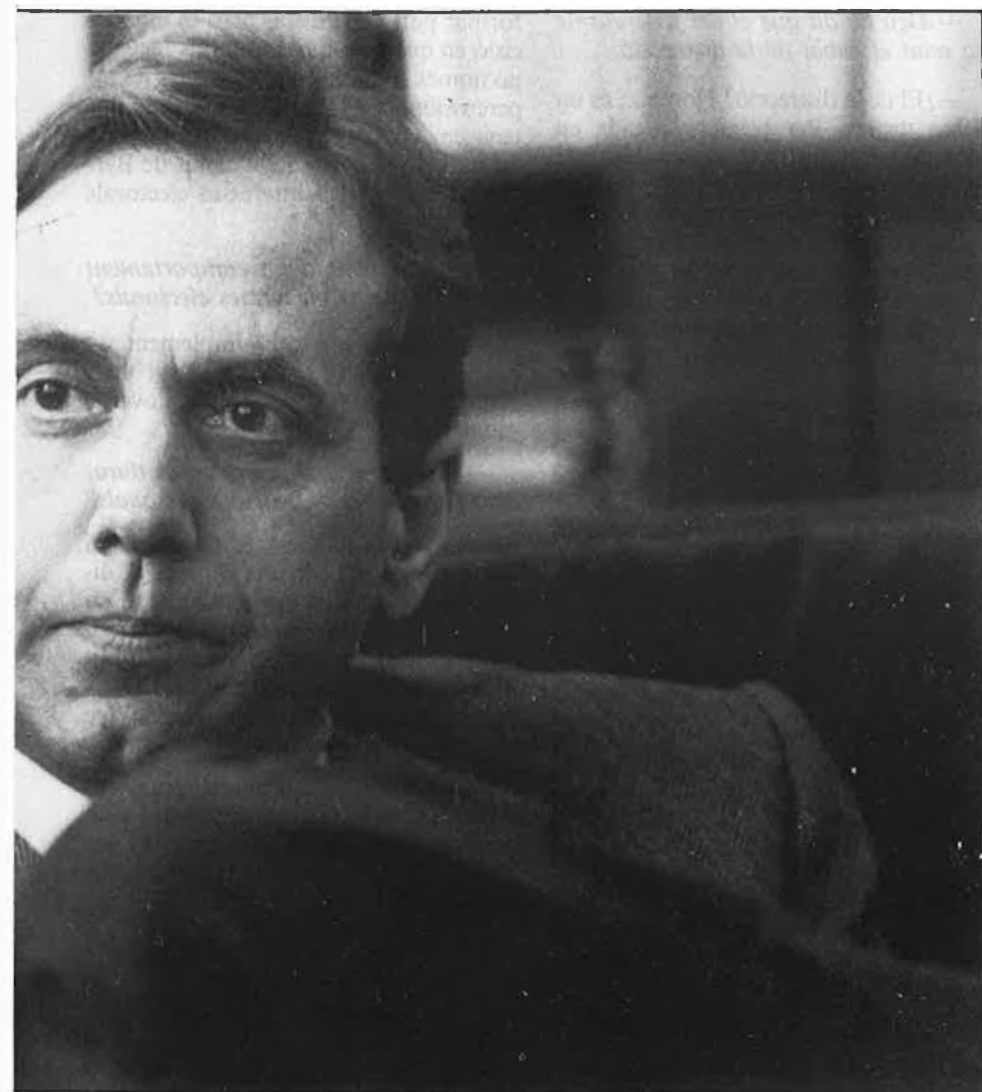
I els meus dubtes estan fonamentats en bases empíriques. Quaranta-vuit hores després dels resultats del 15 de juny, nosaltres vam convocar totes les forces polítiques que havien obtingut escons, i vam ser els únics a defensar, impulsar i, finalment, aconseguir que s'obriessin les portes del Parlament de Catalunya per celebrar la primera sessió de l'Assemblea de parlamentaris. Totes les altres forces, sense excepció, s'hi van negar obertament o van mostrar ostensibles reticències.

I podria continuar en defensa pròpia...

—... La paraula és seva...

—A partir de 1982 hem participat en governs que han establert definitivament la democràcia a l'Estat espanyol. I hem tingut la gran satisfacció que un ministre del nostre partit hagi protagonitzat des del Ministeri de Defensa un paper enormement significatiu.

A partir d'aquí, no hi ha cap innegable pèrdua de credibilitat nacionalista, si no és la que ens atribueixen les forces

conservadores, que amb un plantejament absolutament instrumental de la qüestió nacional, fan defensa dels seus interessos minoritaris de classe.

—Parlem ja de les autonòmiques del 29 de maig d'enguany. ¿Està d'acord amb el «tots contra Pujol» que es diu buixa?

—En absolut. Totalment en contra. És un missatge més aviat antagònic al nostre. No farem una campanya contra Pujol i, menys encara de «tots contra Pujol».

Farem una campanya que vol transcendir l'actual situació política a Catalunya, que considerem que està bloquejada. I proposem una nova «majoria nacional i de progrés» per a cobrir una nova etapa del nostre autogovern.

—¿No li sembla que *Convergència i Unió* també pot dir que una «majoria nacional i de progrés» ja ho és ella?

—No. Ha estat una majoria electoral i pot tornar a ser-ho o pot no tornar-ho a ser. En tot cas, no ha fet una política de progrés ni representa els interessos de sectors progressistes del nostre país.

Ha fet una política que ha tendit a

emfasitzar les diferències socials i els desequilibris territorials. Les xifres mostren claríssimament que durant els vuit anys darrers a Catalunya, el govern de CiU ha fet una política d'inversions sobre el territori, molt superior en les àrees amb renda per càpita per damunt la mitjana.

El govern de CiU ha fet l'antítesi a una política de progrés. En aquests moments, a Catalunya hi ha una bona perspectiva de la situació econòmica, fonamentalment com a conseqüència de la política d'ajustament de l'economia a nivell de tot l'estat, però, sense una majoria de progrés en el govern, correm el risc —i ja l'estem començant a patir— d'una accentuació de les diferències socials, entre sectors benestants i sectors més marginats.

—Pujol ha dit recentment: «Catalunya progressa amb nosaltres»...

—El President Pujol parla de compassió pels que no poden seguir..., és un altre discurs. Nosaltres també som partidaris de la compassió i de la solidaritat, però no és amb compassió que es resolen els problemes, sinó amb una de-

«No em plantejo aquestes eleccions com un concurs de venedors de safrà, ni com un pugilat personal entre Pujol i jo».

terminada orientació de la tasca de govern.

—Fa quatre anys, Pujol i vostè van protagonitzar una confrontació similar a la que viurem en els propers mesos. En aquest 1988, ¿què ha canviat per creure que vostè pot vèncer Pujol?

—No em plantejo aquestes eleccions com un concurs de venedors de safrà, ¿eh!, ni com un pugilat personal entre Pujol i jo. Me les plantejo com un debat democràtic, amb una actitud de total serenitat i, òbviament, amb optimisme, perquè creiem que hi pot haver un avanç molt significatiu de les forces de progrés.

—Però vostè vol ser cap de paller d'aquesta majoria nacional i de progrés...

—Jo i molts altres. És clar que enfortim molt les candidatures a les quatre circumscripcions, amb Joaquim Nadal, a Girona, Antoni Siurana, a Lleida, i Joan Raventós, a Tarragona. I les altres forces d'esquerra també es mouran amb decisió i espero que amb encert. És totalment erroni pensar que aquesta serà una lluita electoral només entre dos personatges.

—Des de l'òptica del PSC, ¿no li sembla que haver fet una crida a totes les forces d'esquerra, per fer possible una majoria de govern, és sortir de perdedor?

—Justament, parlar de la possibilitat concreta d'una majoria nacional i de progrés, és acostar-se molt clarament a la victòria. I afegeixo que, en la hipòtesi que després de les eleccions nosaltres poguéssim governar en solitari, continuariem mantenint la nostra oferta d'una majoria nacional i de progrés.

—Després de les eleccions de 1980 ja hi hagué la possibilitat de formar una majoria de govern entre socialistes, comunistes i republicans...

—D'això ja fa 8 anys. Llavors va ser possible matemàticament, però no políticament. Ara ja és possible políticament i espero que arribi a ser-ho matemàticament.

—Amb un govern de la Generalitat de majoria socialista, ¿hi hauria més garanties en la negociació amb Madrid?

—De garanties, també podria haver-n'hi en les actuals circumstàncies, només que CiU incorporés una majoria de les forces polítiques en la Comissió de Cooperació. Que la negociació no fos solitària i tenyida constantment de distorsions partidistes, sinó que fos institucional i plural.

—Vostè, que els coneix i que en di-

verses ocasions ha dit que els convencera, ¿pensa que el PSOE té voluntat que Catalunya assoleixi cotes d'autogovern més altes?

—Som hereus d'una història i d'unes hipoteques, però, per part del socialisme espanyol, s'està produint una assimilació cada vegada més clara de la realitat plurinacional de l'estat.

I ara ens trobem davant d'una bona circumstància: per primera vegada, s'albira la possibilitat d'una pacificació bas-

—Algú ha dit que el del federalisme ha estat el debat de la distracció.

—¿El de la distracció? Home..., és un debat distret. Per primera vegada en molt de temps ha estat el gran debat de les idees polítiques, una mica separat del nivell somort i penós del que és la discussió política a nivell de l'estat. El federalisme és, a més, el desllorigador per al procés d'adequació de les estructures de l'estat a les realitats nacionals del mateix Estat espanyol.

«Pujol és el responsable que Catalunya tingui un sostre d'autogovern més baix que Euskadi».

ca i una gran aproximació de les forces democràtiques nacionals a Euskadi, la suma dels dos factors planteja com a hipòtesi plausible un nou pas endavant en l'enfortiment de l'autogovern basc i en paral·lel, també, unes molt nítides possibilitats de pas endavant per a l'autogovern català. La nostra proposta federalista no fa altra cosa que emmarcar aquesta nova perspectiva.

—L'autogovern basc ha anat molt més enllà que el de Catalunya...

—Sempre he assenyalat que la política espanyola del PNB era més intel·ligent que la de CiU. Han estat més llestos. Convergència, des d'una perspectiva nacional, no ha actuat de manera intel·ligent. Des d'una perspectiva de partit, sí. Ha aconseguit fer de Pujol l'«esperança blanca» de l'oligarquia espanyola, però també se l'ha de responsabilitzar que Catalunya tingui un sostre d'autogovern més baix que el del País Basc. ¿Perquè suposo que no es deu pretendre invocar altres raons!

—Hem vist les parets dels carrers amb cartells «Catalunya guanyarà». Després

d'acusar tant Convergència, ¿és ara el PSC qui s'apropia la paraula Catalunya?

—Hi ha una desproporció molt evident. Que ara, a nosaltres, se'ns retregui que utilitzem la paraula Catalunya en un eslògan electoral, no deixa de ser un petit sarcasme. El fet dominant en aquests anys és que ha estat una determinada força de centre-dreta qui ha tendit a apropiarse els símbols de Catalunya.

—¿Què diuen les enquestes pre-electorals que té a les seves mans?

—Hi ha unes tendències clares, i a quatre mesos de les eleccions, més que el pronòstic importen les tendències. I aquestes són positives per a les esquerres.

—¿I per a Convergència i Unió?

—Un lleuger desgast. La majoria absoluta al Parlament de Catalunya, ara per ara, està ballant al voltant d'un diputat o dos. Per tant, hi ha una possibilitat real de canvi.

—¿Pasqual Maragall anirà en les llistes?

—Ell s'ha mostrat de manera clara i contundent a disposició del partit per

formar part de la llista, però és una decisió en què sospesarem tots els factors, no només els electorals, sinó totes les repercussions que la seva incorporació pot tenir en la política catalana. Pensem més en funció del país i de la ciutat de Barcelona que no dels interessos electorals del partit.

—¿No li sembla un comportament atípic no pensar en termes electorals?

—Nosaltres no som simplement un partit d'oposició. Som un partit amb responsabilitats de pes en els governs municipals de Catalunya.

—¿Tindrem una campanya dura, agra i amb desqualificacions personals?

—La meua intenció és totalment la contrària. Si pot ser una campanya divertida, molt millor per a tots. Això no vol dir que farem una campanya frívola. Ens interessa assegurar per damunt de tot el debat democràtic, on les diverses opcions no es desqualifiquin sinó que s'afirmin dialècticament.

Al 1984 vaig ser atacat amb gran brutalitat, a nivell polític i personal, i això cal evitar-ho pel que té de negatiu per al país. Nosaltres no farem atacs d'aquesta magnitud.

—¿Ha rebut molt a nivell personal i polític?

—Ja n'he vist de tots els colors, però no em queixo. El que crec, repeteixo, és que una campanya no s'ha de basar en l'insult sinó en l'explicació.

—¿Li esperen cent dies difícils?

—¿Per què difícils? Apassionants. No donaré satisfacció als que disfruten amb una Catalunya afeblida pels atacs molt durs entre els partits catalans. Cap patriota no ho hauria de voler. Poc favor fan a la nostra realitat nacional els que plantegen confrontacions estèrils. Catalunya avança quan va unida i els socialistes representem més d'un milió dels sis milions de persones que hi ha en aquest país.

—Pujol ha dit en alguna ocasió que Convergència era 'la barca del pescador', ¿vostè també té alguna metàfora preparada?

—Una, però aplicada a Catalunya, que per a mi s'assimila a aquell emblema de la biblioteca Proa: un veler blanc i una divisa: 'navego a tot vent'. I no podem estripar-ne les veles, ni escapçar-ne les quadernes..., sinó discutir el rumb de la nau i evitar que vagi al fons del mar.

—Doncs, està vist que amb barca o veler, caldrà que els déus ens protegeixin. □

DOMÈNEC UMBERT